

film

'Liefde vloeit over in alles' Herman Finkers

DOOR HETTIE VAN DER VEN

Plannen voor een film had Herman Finkers niet. Maar succesregisseur en medetukker Johan Nijenhuis kwam met een Tsjechisch script op de proppen en Finkers kreeg alle ruimte om het naar eigen inzicht te bewerken. De film mocht zelfs in de Twents worden opgenomen. Het resultaat is de "kleine, lieve film" *De beentjes van Sint-Hildegard*.

In 'De beentjes van Sint-Hildegard' komt Jan (Herman Finkers) in verzet tegen de overbezorgdheid van zijn vrouw Gedda (Johanna ter Steege).

Liefde is er nog genoeg, dat is het punt niet. Veearts Jan en universitair docent Gedda geven om elkaar, zoveel is duidelijk. Maar wat zijn ze verschillend. Zo sterk en overheersend als Gedda is, zo timide en haast onderdanig is Jan. "Mannen hebben geen benul wat ze op de wereld doen. Wij zijn ervoor om ze dat uit te leggen", zegt Jans schoonmoeder stellig. Zie hier ook de belangrijkste levensinvulling van Gedda, ze heeft het van geen vreemde. Toch is uit elkaar gaan voor Jan geen optie: "Iemand die zoveel van je houdt, dank je niet af." De katholieke Herman Finkers (65) licht

in een gesprek met KN de rode draad van *De beentjes van Sint-Hildegard* toe: "Het grote dilemma is dat Jan niet wil scheiden van Gedda omdat zij zijn leven ooit heeft gered. Het overbezorgde van haar was ooit zijn redding. Daarom ook werd hij verliefd op haar en zij had een man nodig die ze kon bemoederen. Maar wat hen aanvankelijk bond, drijft hen nu, zoveel jaar later, uit elkaar." Of zoals Jan verzucht in de film: "Laat me ademen." Regisseur Johan Nijenhuis, vooral bekend van uiterst lichtvoetige romantische komedies als *Costa!*, *Rokjesdag* en

Verliefd op Ibiza, wilde graag met Finkers samenwerken. Opmerkelijk, want de vooral als cabaretier bekende Finkers hield zich eerder bezig met het componeren van de *Missa In Honorem Sancti Georgii* (de Sint-Jorismis) en recenter met de gregoriaanse meezingmis *Missa in Mysterium*, in samenwerking met vrouwenensemble Wishful Singing. Een wat ander genre, zogezegd. Toch vond Finkers het uitgangspunt van een verhaal over zestigers met al een lange huwelijksperiode achter zich interessant. Hoe staat zo'n huwelijk ervoor? Hoeveel ruimte wil je geven in een huwe-

lijk en wat heb je zelf nodig? "Ik denk dat veel stellen van mijn generatie nu in die reflecterende fase zitten. De film is luchtig van toon, maar ik kan me wel voorstellen dat je als koppel na het zien ervan over dit soort dingen gaat napraten." Jans antwoord op Gedda's vraag "Heb je alles wat je nodig hebt?" is illustratief voor hun verstandhouding: "Dat weet jij beter dan ik." Hoe wel de titel anders doet vermoeden, gaat *De beentjes van Sint-Hildegard* niet echt over de heilige Hildegard van Bingen, de Duitse abdis die in de twaalfde eeuw leefde en zich bezig hield

over *De beentjes van Sint-Hildegard*

met liturgische composities op basis van haar visioenen.

"Arend, de schoonvader van Jan, gaat op bedevaart naar de relikven – de boten of 'beentjes' – van Hildegard, die in de kerk van Eibingen in Duitsland liggen", vertelt Finkers. "Zijn huwelijksreis ging daarheen en Arend heeft goede herinneringen aan de plek."

De tocht strand voortijdig en Jan besluit de laatste reis van zijn schoonvader af te maken. "Het mystieke gedachtegoed van Hildegard speelt verder niet echt een rol in de film. Wel was zij een opmerkelijk sterke vrouw en die komen in de film ook voorbij, zoals Gedda."

SPIRITUELE REISGIDS

Over de enigszins opmerkelijke – want allermindst commerciële – filmtitel is Finkers zelf ook verbaasd: "Ik koos die als voorlopige werktitel en daarna heeft niemand meer gezegd dat het niet goed was. Ik vind het wel mooi dat er geen protest kwam."

In een plakboek van Arend vindt Jan een afbeelding van de trilogie *Liber Scivias* ('Ken de wegen'), een spirituele reisgids voor de gelovige en wellicht het bekendste werk van Hildegard van Bingen. Later in de film staat Jan oog in oog met de schrijver van de heilige in de kerk van Eibingen. Het zijn dit soort associaties die Hildegard een aandeel in de film geven. "Een compositie van Hildegard zou uitstekend passen als tussenzang in een *Missa in Mysterium*", zegt Finkers. "De eerste regel uit haar antifoon *Caritas abundat in omnia* ('Liefde vloeit over

in alles') komt een paar keer voorbij in de film, zelfs al direct aan het begin, gezongen door Wishful Singing. 'Liefde vloeit over in alles' vond ik mooi passen bij het thema van de film omdat alle personages, van de angstige, jaloerse schoonzoon tot de overzorgzame Gedda, handelen uit liefde, maar daar niet in slagen. Zoals Gerard Reve ooit zei: 'De mens is geroepen de liefde te leven maar gedoemd daarin te mislukken.'"

Het personage Jan geeft in de film een waardevol advies, verwoord in een prachtige metafoer: "Als houtblokken te dicht op elkaar liggen dooft het vuur, maar als je er enige ruimte tussen laat, laait het vanzelf weer op."

In de Twentse steden Almelo, Hengelo en Enschede kunnen de bioscopen de vraag naar kaartjes voor *De beentjes van Sint-Hildegard* amper aan. Alle Twentse steden zijn trots op 'hun' Herman. Maar ook aan de rest van Nederland heeft Finkers iets te vertellen, op een manier die hem zo vertrouwd is: kernachtig, weloverwogen én met humor. ●

Film: *De beentjes van Sint-Hildegard* (2020), Nederland, 103 min.

Regie: Johan Nijenhuis, met o.a. Herman Finkers en Johanna ter Steege.

KN Kijkwijzer:

recensie

Klein maar fijn pareltje

DOOR HETTIE VAN DER VEN

Al bij de eerste beelden spat de liefde voor de regio van het scherm af. Ontwaakend Twents platteland, het vroege ochtendlicht en een boer die met zijn ezeltje over de paden wandelt. Het is Arend, de schoonvader van veearts Jan, op weg naar de relikwieën van de heilige Hildegard van Bingen. De tocht blijkt te zwaar, hij valt dood neer. Het is Arends laatste wens om gecremeerd te worden en uitgestrooid bij de Lorelei-rots, aan de Rijn in Duitsland.

Maar bij leven noch rondom zijn dood heeft Arend weinig te willen. Vrouwief begraaft hem, want dat is veel praktischer, en dan kan ze iedere dag naar hem toe. Dochter Gedda, Jans vrouw, is het roerend met haar moeder eens. De dames zien het als hun taak om hun mannen veilig door het leven heen te loodsen. Het totale gebrek aan gehoor voor Arends laatste wens opent de ogen van de timide en volgzaam Jan: hij ziet zijn voorland. Ook hij heeft niks te vertellen in de liefdevolle maar doodgeknuffelde relatie met zijn Gedda. Wil hij een koekje, dan geeft zij hem appeltaart, zit hij prima, dan stopt zij een kussen in zijn rug en heeft hij geen dorst, dan komt het kopje thee er toch al aan. En dan moet na 35 jaar huwelijk hun 'derde levensfase' (kinderen de deur uit, pensioen in aantocht) nog beginnen.

"Als je Arend inkuilt, graaf ik hem er persoonlijk weer uit", zo formuleert Jan zijn eerste verzetsdaad in plat Twents. Alles behalve een loze opmerking, zo blijkt, en het begin van ferme maatregelen, want daar valt acute, volstrekt geveinsde dementie toch wel onder. Alles om maar uit huis geplaatst te worden en voor even aan het verstikkende regime te ontsnappen. Kortom: alle ruimte voor de gortdroge, welhaast absurdistische humor van de nagenoeg onervaren acteur Finkers, die veearts Jan ingetogen speelt en daar direct alle sympathie mee wint. Ja, *De beentjes van Sint-Hildegard* gaat over de liefde en ja, er valt veel te lachen. Maar veel meer nog is de film een pleidooi om elkaar ruimte te geven en niet te verstikken. Bestaat er zoiets als 'te veel liefde'?

Het kartrekkende trio oer-Tukkers (naast Finkers actrice Johanna ter Steege als Gedda en regisseur Johan Nijenhuis) heeft een klein maar fijn pareltje gemaakt, vol rake en soms confronterende observaties, zo uit het leven gegrepen. overbezorgdheid van zijn vrouw Gedda (Johanna ter Steege).

